

כ"ז באייר תשפ"א
09 במאי 2021

ירושלים בראי נתוני הביטוח הלאומי

לרגל יום ירושלים מוצגים במסמך זה נתונים נבחרים על העיר ובהם השוואה בין ירושלים לכל הארץ, בשלושה היבטים עיקריים: מקבלי דמי אבטלה, ממדי העוני, ומאפייני המבוטחים בביטוח הלאומי. הנתונים נוגעים ברובם לשנת 2020 (או למרס 2021) ובחלקם מובאים בהשוואה לתקופה שקדמה למגפת הקורונה.

א. מקבלי דמי אבטלה בירושלים ובכל הארץ – ינואר 2020 (ערב משבר הקורונה) לעומת מרס 2021 (כשנה לאחר מכן)

התפלגות המקבלים דמי אבטלה בירושלים¹ ובכל הארץ לפי מאפיינים שונים משקפת פער במצב התעסוקה ובמצב הכלכלי אך גם הבדלים בהרכב הדמוגרפי. כך למשל מתאפיינת ירושלים באוכלוסיית צעירה יותר לעומת כלל הארץ (תרשים 4) ובאחוז גבוה במעט של נשואים.

במרס 2021 קיבלו דמי אבטלה בירושלים כ-48 אלף מבוטחים לעומת 4.3 אלף בינואר 2020 - שהיו כ-9% מכלל המקבלים דמי אבטלה בישראל לעומת כ-5% בהתאמה. כלומר חלקם של המקבלים דמי אבטלה בירושלים בכלל המובטלים בארץ כמעט הכפיל את עצמו. שיעור הנשים בכלל המקבלים בירושלים היה במרס 2021 כ-42% לעומת כ-52% בינואר 2020 (בכל הארץ היוו הנשים במרס 2021 כמחצית מן המקבלים דמי אבטלה).

כ-62% מן המקבלים בירושלים במרס 2021 היו נשואים (לעומת 54% בכל הארץ²) וכ-30% היו רווקים. כשנה לפני כן, בינואר 2020, היה שיעור הנשואים גבוה יותר - כ-70%, ושיעור הרווקים נמוך יותר - כ-18% (תרשים 1).

שיעור המקבלים ללא ילדים היה בירושלים במרס 2021 קרוב למחצית (לעומת יותר ממחצית בכל הארץ) ובינואר 2020 כ-40%³.

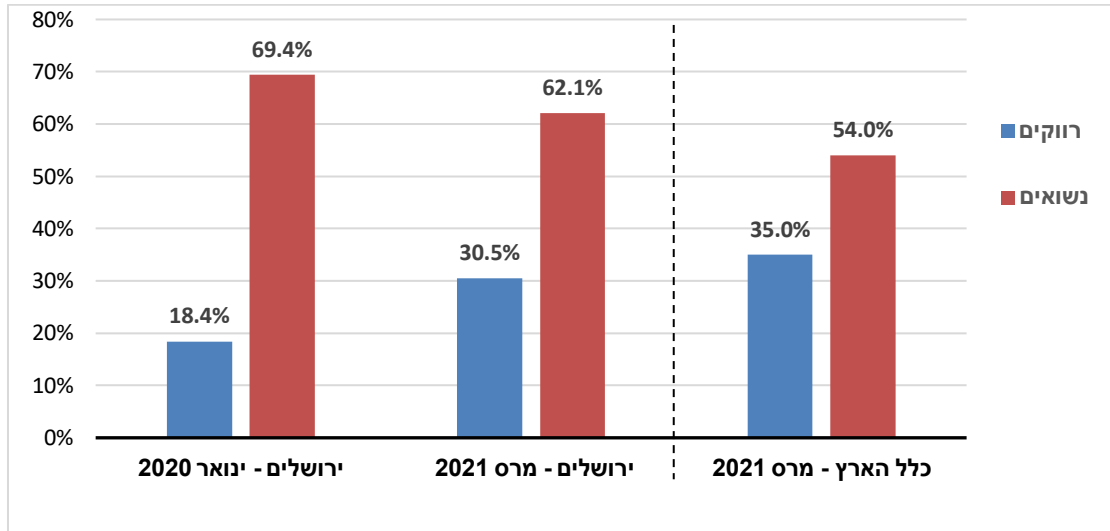
¹ תושבי ירושלים על פי רישום הכתובת במשרד הפנים.

² לפי נתוני הלמ"ס לשנת 2017 שיעור הנשואים בני 20-66 הוא 66% בירושלים לעומת 62% בממוצע הארצי (מכון ירושלים, 2020).

³ שיעור משקי הבית עם נפש אחת ושתי נפשות דומה בירושלים ובכל הארץ (מכון ירושלים, 2020).

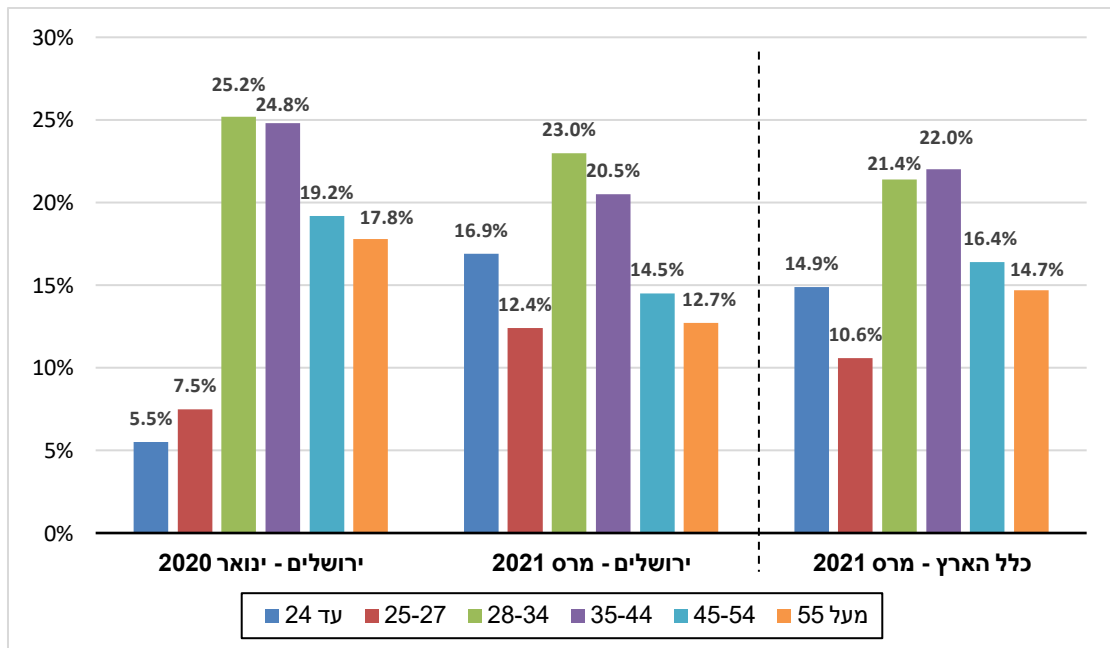
תרשים 1: מקבלי דמי אבטלה לפי מצב משפחתי* (התפלגויות) – ירושלים וכל הארץ

* בתרשים לא מוצגים נתוני גרושים, אלמנים ולא ידוע.

בתקופת הקורונה עלה במידה ניכרת שיעור המקבלים דמי אבטלה בקרב צעירים (בני 27 או פחות). בירושלים עלה השיעור מכ-13% בינואר 2020 ל כ-29% במרס 2021 (בהשוואה לכרבע בכל הארץ). שיעור המקבלים המבוגרים בירושלים (בני 45 ויותר) ירד מכ-37% בינואר 2020 לכ-27% במרס 2021 (תרשים 2).

תרשים 2: מקבלי דמי אבטלה לפי קבוצת גיל (התפלגויות) - ירושלים וכל הארץ

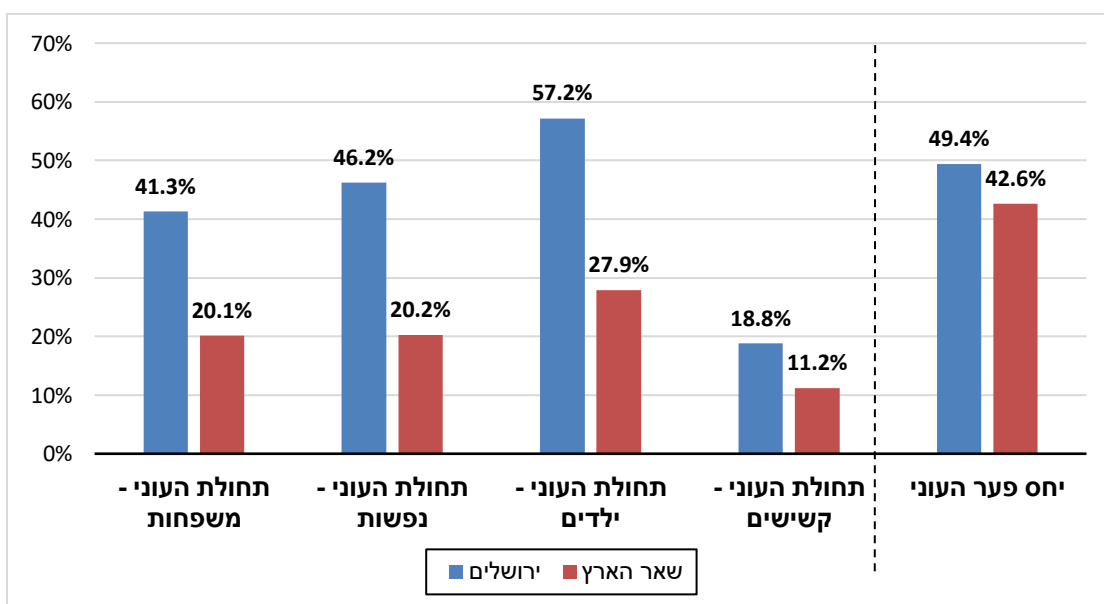
בדומה לכל הארץ גם בירושלים רק כשליש מן המקבלים דמי האבטלה היו זכאים במרס 2021 למרב ימי התשלום (175 ימים), בשל גילם ומצבם המשפחתי, לעומת ערב הקורונה, בינואר 2020, אז היו זכאים בירושלים לתקופה המרבית כמחצית מן המקבלים. זאת ועוד: כ-17% היו זכאים במרס 2021 ל-50 ימי תשלום (בדומה לכלל האוכלוסייה – כ-15%) לעומת כ-6% ערב הקורונה.

ממוצע התשלום ליום בירושלים היה ערב הקורונה 190 ₪ לעומת 166 ₪ ביום במרס 2021 (בכלל האוכלוסייה - היה הסכום במרס 2021 גבוה בכ-8% - 179 ₪).

ב. ממדי העוני בירושלים ובכל הארץ

תרשים 3 מציג את שיעורי העוני בירושלים בהשוואה ליתר חלקי הארץ, לפי אומדן שנעשה בעיצומו של משבר הקורונה ומתייחס למצב באוגוסט 2020⁴, על בסיס הנתונים המנהליים הקיימים בביטוח הלאומי.

תרשים 3: ממדי העוני ב-2020 (אומדן) - ירושלים וכל הארץ

האוכלוסייה בירושלים מאופיינת ברמת עוני גבוהה בהשוואה לשאר חלקי הארץ, על פי המדדים השונים. בקרב משפחות תחולת העוני בירושלים כפולה בהשוואה ליתר חלקי הארץ – כ-41% לעומת כ-20% בהתאמה. בקרב ילדים ונפשות הפערים גבוהים אף יותר: יותר ממחצית הילדים בירושלים עניים. בקרב הקשישים הפער בין ירושלים לשאר חלקי הארץ קטן יותר. יחס פער העוני

⁴ להרחבה ראו רמת החיים, העוני והאי שוויון בישראל לפי הנתונים המנהליים, ינואר 2021. נמצא באתר המוסד לביטוח הלאומי תחת הלשונית פרסומים – דוחות העוני והפערים החברתיים.

(כלומר עומק העוני), המבטא את המרחק של הכנסת המשפחה מהכנסת קו העוני, גבוה אף הוא בירושלים – 49.4% לעומת 42.6% בשאר חלקי הארץ.

אחד הגורמים לממדי העוני הגבוהים בירושלים הוא שיעור גבוה של אוכלוסיות המתאפיינות בשיעורי תעסוקה נמוכים – ערבים וחרדים. אלה מהווים כ-2/3 מאוכלוסיית העיר לעומת חלקם בכלל הארץ – כשליש. זאת ועוד: שיעורי התעסוקה בירושלים בכל האוכלוסיות (ערבים, יהודים לא-חרדים ויהודים חרדים) נמוכים בהשוואה לכלל הארץ. כתוצאה מכך, ב-2020 מספר המפרנסים בירושלים היה נמוך בכ-17% מן הממוצע הארצי וגם רמת השכר בעיר היתה נמוכה יחסית. גורם נוסף לעוני הגבוה בירושלים הוא קיומן של משפחות גדולות: מספר הנפשות במשפחה בירושלים גבוה בממוצע בכ-10% לעומת שאר חלקי הארץ.

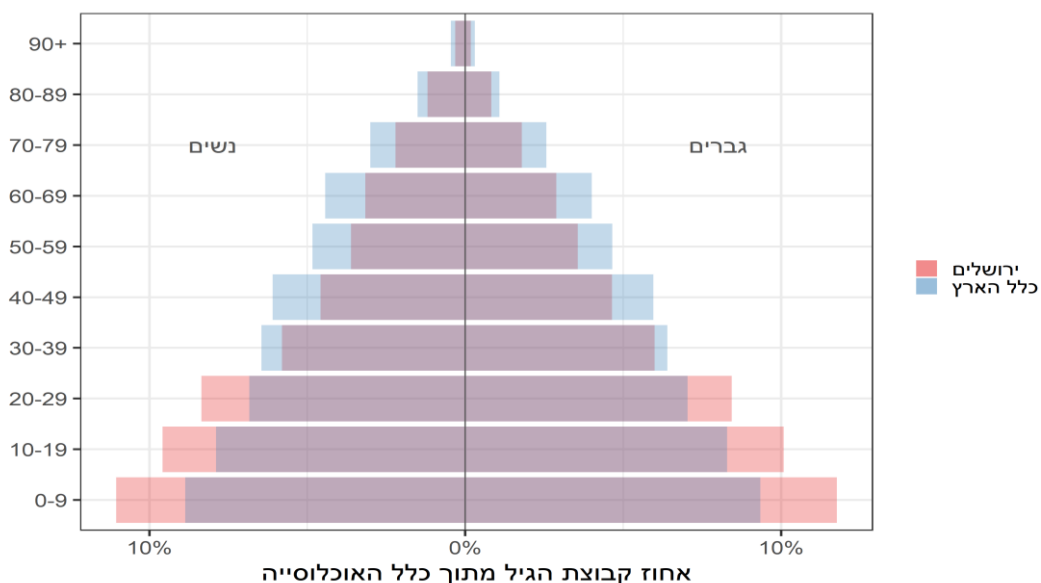
יצוין כי בהשוואה לתקופה שקדמה לפרוץ משבר הקורונה - 2019 - רמת העוני בירושלים נותרה ללא שינוי (בהשוואה לירידה קלה בשאר חלקי הארץ).

ג. מבוטחי הביטוח הלאומי בירושלים: מאפייני דמוגרפיה, תעסוקה ושייכות לקופת חולים

גיל

בירושלים מתגוררים כ-960 אלף מבוטחי הביטוח הלאומי. התפלגות לפי קבוצת גיל (תרשים 4) מראה כי האוכלוסייה בירושלים צעירה יותר. כך, שיעור המבוטחים עד גיל 29 בעיר הוא כ-59% לעומת כ-48% בממוצע הארצי, ושיעורם של בני 0-9 כ-23% לעומת כ-18% בהתאמה. חלקם של בני 40-49 מגיע ל-9% בירושלים לעומת כ-12% בכל הארץ. בחלקם של בני ה-80 הפער בין ירושלים לכלל הארץ נמוך (כ-2.5% וכ-3.3% בהתאמה).

תרשים 4: תושבים לפי קבוצת גיל (התפלגויות) – ירושלים וכל הארץ

כ-403 אלף מבוטחים תושבי ירושלים מוגדרים בביטוח הלאומי כבעלי עיסוק⁵. כ-282 אלף (70%) הם עובדים שכירים, כ-59 אלף (15%) עצמאים, כ-49 אלף (12%) תלמידי ישיבות ומוסדות תורניים, וכ-28 אלף (7%) תלמידים במוסדות להשכלה גבוהה. כ-20 אלף (5%) הם גם עצמאים וגם שכירים. בקרב התלמידים במוסדות להשכלה גבוהה כ-73.5% (כ-20.6 אלף) מוגדרים כבעלי עיסוק נוסף - שכירים (67%) או עצמאים (6.5%), ובקרב תלמידי הישיבות והמוסדות התורניים - כ-25% הם בעלי עיסוק נוסף - שכירים (22%) או עצמאים (3%).

מספר המשרות של מבוטחים בירושלים היה כ-312 אלף שהם כ-8% מסך המשרות של מבוטחים בישראל. השכר הממוצע למשרה של מבוטחים תושבי ירושלים (כ-8,500 ₪) היה נמוך בכ-19% מן הממוצע של מבוטחים בכל הארץ (כ-10,500 ₪).

מהתפלגות לפי ענף כלכלי עולה כי כ-30% מן המשרות בירושלים היו ב-2019 בענפי החינוך ובריאות והרווחה לעומת כ-17% בכלל הארץ (לוח 1). ביתר הענפים, לרבות המינהל הציבורי והמקומי, שיעור המשרות בירושלים נמוך בהשוואה לכלל הארץ.

לוח 1: מבוטחים לפי ענף (התפלגויות) - ירושלים וכל הארץ

ענף	אחוז מהמשרות בירושלים	אחוז מהמשרות בכל הארץ
חינוך	17.5%	7.4%
שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד	11.9%	9.5%
מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים	11.0%	13.4%
שירותי ניהול ותמיכה	7.8%	7.1%
מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון	7.7%	11.4%
שירותים אחרים	7.2%	4.8%
שירותי אירוח ואוכל	6.5%	5.9%
שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	6.3%	7.7%
בינוי	6.3%	5.7%
תעשייה וחרושת	4.4%	9.1%
מידע ותקשורת	4.0%	5.6%
שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	3.8%	3.7%
אחר	5.8%	8.8%

כ-31% מהמבוטחים השכירים בירושלים עובדים אצל מעסיקים גדולים, של 1,000 עובדים לפחות - שיעור נמוך במקצת לעומת כלל המבוטחים השכירים בארץ. לעומת זאת, שיעור המועסקים אצל

⁵ מעודכן לסוף שנת 2019.

מעסיקים קטנים (20-6 עובדים) הוא כ-15% - קצת יותר גבוה מבכל הארץ. יצוין כי במשבר הקורונה השינוי במספר המשרות לשכיר לפי קבוצת גיל בירושלים היה דומה למגמה הכלל ארצית⁶.

שייכות לקופת חולים

לבסוף, בירושלים כ-37% מכלל המבוטחים בקופת חולים מבוטחים במאוחדת - כמעט פי 3 יותר מהממוצע הארצי. שיעור זה מתקזז בעיקר עם חברי קופת חולים מכבי וכללית (לוח 2).

לוח 2: חברות בקופות חולים (התפלגויות) - ירושלים וכל הארץ

קופת חולים	ירושלים	ארצי
כללית	41.8%	51.6%
לאומית	8.8%	7.8%
מכבי	12.5%	26.8%
מאוחדת	36.9%	13.8%

⁶ ראו פרסומים על מאפייני המובטלים ב-2020 באתר הביטוח הלאומי בלשונית פרסומים בנושא קורונה.